

Paoro

Timoteo

Pukeri Iyoteparia

Paoro Timoteowichio iyotepawa

1 Kúíraa Timoteo. Neee Paoro Riosie e'rariaeo, Riosie Weratiamee weratiamea, i'ka iyojura aamo uhjurenania. Pu'ka Eesusi Riosie Weratiame enamio puuyeka mochitoame teemea, puuu iintomichiopua taamo kilyakao, itapiti Riosie taamo kiapo tuutiameo.² Neeea aamo Timoteo Riosichi no'o taanachitia tetewao, Apoe taamo Noono tewekachi kahtiameo, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, aamo ta'iria yasira kiajeraninia pu'kao aamo iikachio, te'ta kaawerumari amochi teeréwari.

Paoroe inatenura ki pichiwaka masitiamechi

³ Neeea aamo Timoteoo, Maseronia simiyaonia, wa'a Eejesio aamo itipinurakamenia, ki ka'karuma ma'masitariopua terimíchio, pu'kao kiisi pichiwaka masitiamekopa wa'ao. ⁴Pu'kao teripuapua, kiisi masitenuraka ihtaoi ehkoriami ki pichiwarichi simiyame naawesario, ki mehkasi mehtanamichiopua pu'kao, oowera pu'serepuawichio nayewaniameo. Ka'te tehpe wekatenuremitiapua tiameo, ehkoriami o'inia ahpo tijoetusiriachi nayewaniame nayewakao, puuu pu'kakamera aamo nane'rejerekao, sewinatamepua te'ta nateyamera Riosichi simiyameo. Puuu wa'a tiiamea, itapiti nekakoniameche mehtachamepua, kihta taamo ku'yame Riosichi taamo paparamiaopua, taamo Riosi nakiyachitiaopua.

⁵I'ka no'o aamo terinuriaa wa'a Eejesio mochikameo, aamoo neee, te'ta Riosichi e'enaniame aamo masitenuramichio cheekamenia, pu'ka Riosichi e'enaniame pu'sereka keepukekameo, kaawe e'raka Riosichi e'enamichiopua. Wa'a tiiao Riosi nakirewa uukamea, pu'ka nakirewae wa'achitia ahpo kaawe nakika

mochitomichiopua, te'ta pichiwa Riosie ahpo piipatetiameko erakoka, te'ta ahpo Noono tewekachi kahtiamichi paparakamekapa.⁶ Ookapi wa'a mochikame ma'masitaria, kihta pichiwari te'teriamepua Riosichi simiyame ahpo masitiao, tisiwa se'wi wewekakamepua, Riosikamera te'ta ahpo nokijeratowaopua.⁷ Puuu Riosi nuurarichi simiyame masitari enenariamepua enenariaa, nape oowera ahpo pichiwariko erakoa, maaewache masitiamepua, kiisi nane'riamepua Riosi pichiwarirachi simiyameo, te'ta Riosi pichiwari masitio tuuyai.

⁸Riosi nuurari ehkoriами Moise kiaretiaa kaawerumapua kaawerumao, nape ki aampachi pehji epeche nuurarieme yahchetiamea taamo Noono tewekachi kahtiamechе yahcharia, nuurarira na'naritoniamechе enesaa.⁹Ihtaoi yoorewa nuuraria, ki aaata ka'karuma nokayamerawichio kokosapauwichio yachatiamepua, ki ka'karuma nokayamechewichio yachatiamepua. Wa'achitia Riosi nuurari yahchariai, ki Riosi nuurari yooreka mochitoakamera, kokosamichio yachatiamepua, i'ka noonoikamechitia: tewekachi taamo Noono ki iyorikamechitia; aaataoi tewekachi taamo Noonochi paparameo kiisi yooreka tetewikamechitia; ti'tijoeri ko'yamechitia; aaata ahkasi ahpo yayawaoi ko'yamechitia;¹⁰yooma aaata suwepori nokayamechitia, ti'tijoe ooweruchitia ahpo uuyamechitia, ooweru ti'tijoechitia ahpo uuyamechitia; aaata ti'tijoeri ichikoka chapisa toomichi nejhame; wistuka mochitoniamе pu'serewa tiiamechitia; kihta iintokoi wenejiamechitia; wistuki te'ta ahpo pichiwarichitia tuuyamechitia. Yooma ihta wa'a tiiame nokiwamea, ki Riosi nuurarikamera e'weniamepua, ihtaoi kaawerumachi simiyame masitewachio.¹¹Ihji kaaweruma no'o masitiao, Riosi kaaweruma masiterachi o'inia eenamepua, Riosi kaaweruma tuuyewari no'o ki'yaria, yomatiame ti'tijoerichi no'o masitemichiopua. Ihji te'ta tisia nateyame tuuyewaria, Riosi kokosarichi simiyame newipapuamepua.

Paoro cheriwema ki'ya, Riosie ahpo tesiwetiamewichio

¹²Neeea Riosie Weratiame no'o Paamirao, tisia kaawe e'raka cheriwema ki'yamenia pu'kao, no'oo ki no'okamera werame tiiioio, no'oo oowe e'reka weerariopua pu'kao, apochi simiyame no'o nayewatumichioopua.¹³Riosia wa'a iintoriopua noochio, no'oo pukerio kiisi kaaweruma inatakamekoipua Riosie Weratiamechio, tisia a'chikoi chaanekamekoipua ki kaawerumao, no'oo Eesusichi paparameo tisia na'ara yoorakamekoipua ko'inareka naanarikáo, wa'a no'o iintokamepua. Riosia tisia kaaweruma iintokamepua noochio, tisia no'o cheriwekaopua no'o pukerio kiisi kaawe no'o iintoriao, no'oo pukerio ki nane'riapa, wa'a iintokamekopua, Eesusi Riosi Taanarao aatanakoopua.¹⁴Pukaepa neeee, ki nu'uti noochi kaawe iintowa tetewamenia, i'ka tehki apochi simiyame

kaaweruma nayewamichio no'o weerariopua, yomatiame ti'tijoeri Eesusichi paparamichiopua, te'ta Riosi Taanarakamera nakika mochitomichiopua, Eesusi tewaniameopua.

¹⁵ Eesusi Riosie Weratiamea, te'ta tatakorikame newipatemiawichio naawariaa, te'ta tísia pichiwa puuua, pu'kawichio naawakameo, yomatiame teeme ti'tijoeri, te'ta pichikemetepua pu'kao, ti'tijoea, ooweru tiame. Yoomahka Eesusie newipatetiamea, neeepua te'ta tísia tatakoririo e'ramea. ¹⁶ Nape Riosia tísia no'o na'ara ihsioio pukerio, wa'a no'o teewetorepua ahkasi ahpo Taana Eesusichi no'o paparasichi, ki nu'uti no'o tatakoririao, ki nu'uti cheriweniame tetewitenariapua noochio, pu'ka wa'atiame noochi tetewikameo, ki nu'uti tatakoritiameopua, cheriweniamekopua Riosieo, wa'a

Paoroa Timoteo yoranura tuuyena. (1:18)

iintosaapua, ki wahjiamesi ahjari kiамиapa. ¹⁷Pukaepa wa'a iintoriopa Riosio, ahpo Taana Eesusieo, ki nu'uti te'ta iyoriwa teewemete teemea, Te'ta Yawichi ki wahjiamesi yasitoamekopua pu'kao, apoechekopua ki wahjiamesi ahjamekopua Riosio, apoekai Riosikai tiiopa pu'kao, ki pusie tetewiniame, kisi teteipua tiiamekopapua, puuu Apoechepua, te'ta peenewari tiiameraa. Wa'a teeresa naaju.

¹⁸ Pukaepa neeee aamo Timoteo no'o taanachitia tetewao, i'ka aamo chaaniamenia: Utewaeme aamo teetomitiamua Riosi tehkíwachio, te'ta ahjachi erasika Riosichio, Riosi Riosiwari amochi chiaae e'wekache teetoka, te'ta aamoo nuureretiachitia, i'ka tehki yoramichio weratioio. ¹⁹Aaata ki apochi teetokamea Riosi Riosiwari chiaao, ahpo na'ituamepua, Riosichi ahpo kaawe te'teriao, ipakame puuua ahpo Riosichi paparario. ²⁰Ihji Iimeneo tewaniamea, Arejanto tewaniamea tiamea, wa'a noonoka ipakamepua ahpo Riosichi paparario. Wa'a noonokopania pu'kao, Satanasi aiwarichi toakamenia, wa'a ahpo inatapamichiopua Riosi na'areriao, wa'a inatapasaopua, Riosichikamera eenepamichiopua eenechio.

Aachin teeka nayewapuame Riosichi paparaka

2 Neeee aamo Timoteoo, i'ka aamo chaanejeramenia wa'a Ejesio mochikameo, Riosichi iyorimia nanapawiameopua, pu'kaonia Riosichi ku'iwa itanejeraninia, yomatiame weeechi mochikame ti'tijoeriwichioo, Riosichi e'enamichiopua paparamiao. Pu'ka wa'a Ejesio nanapawiameopua tiameo, aamoo chaanenuriamenia pu'kao,

aaataoi ahkaoi Riosichi paparakameo, Riosichi ku'iwa itanemichiopua pu'kaoi, ihtaoi ahpo tesiwa te'teria nakiweka mochitoao, iinuemichiopua. Ka'te natekepanuremitiapua pu'kaoio, ahpo cheriwema kiamiaopua Riosio, itapiti ahpo tesiweretiawichioopua.

² Wa'achitia yooma ya'yawichiwichiooi, kaaweruma yawichituniaame itanenurapuapua Riosichio, ahkaoi yawichitutere mochitoameo, ta'iria mochitomichiopua pu'kao, kihta eeyowa erakoka. Wa'a te'tereka mochitosapua, ta'iria yooreka mochitomapua Riosio, wa'achitia ahpo wa'apioi puuua, kaawe erakoka ahpo yooreka mochitomapua. ³ Wa'a tiiame Riosichi itayamea, kaawe e'reka tetewipuamepua tewekachi kahtiamie Riosieo, Apoe te'ta taamo Newipatiameéo. ⁴ Puuu Riosi Apoe Newipatiameraa, yooma aaataoi ahpo pichiwari tuuyewari pichikekameo, yoomahka apochi e'enaka newipajeramepua.

⁵ Yomatiamie te'ta utewari Noonora, piiriipi wa'apiche puuua. Aaata pukachi kaawe taamo teerepatiameai, piripiche puuuai, puuua, Riosi tiiari i'ka wehjoarichi eenaka tijoetukamepua, Apoe te'ta Eesusi Riosie Weratiame. ⁶ Puuu Eesusia, taamo pejana ahpo ahjari mukiwachi nehkakamepua, kurusichi mukuka taamo tatakoriria wikiria natetekao. Wa'a iintokame Eesusia, te'ta Riosi yahcharia taawechi iintopuawichioo. ⁷ Neee Paoroa Apoe Eesusi wa'apie weratiamepua, apoe wa'api iintoria pichiwataka tuuyepamichiopua, yomachiami oika, ki i'isaeri ti'tijoerichío. Ihji no'o tuuyesika oiyaa, te'ta pichiwari puuua, kiisi wihtuki.

⁸ Eeme ehpe taawechiami Riosichi paparamea, kaawe erakoka ahpo nayewejeraninia, kihta siinto weeru chaachapaka ahpo nayeweka, kihta nekakome chaachápaniame. Ohso kaawe eemea Riosichi te'teriamechitia te'terepuapua, itapiti ki kaawe tiiame amochi teeresoo, Riosichi itapuapua ku'iwao, kaawe teerepamichiopua amochio. ⁹ Eeme ooweru Riosichi paparamea, ehpe taawechiamio pehjio, Riosichi te'teriamechitia sipichatageriamenia, ki siintoka peeniatatiame, ki aaatae ikotupua teerepuawichiopua; itapiti o'roe netetiamie tísia nateyameo, ki siintoka chuchatopuapua pu'kao, aamo peeniataniachitiao; aamo kuupaoi ki siintoka peeniatatiame itichitiame tetewiteréjaninia.

¹⁰ Ohso kaawe eeme oowerua, aamo Riosiwawichio peenia te'terewaa, aamo ka'karuma nokiwakamera puuua, aamo wahjachi tetewachio; wa'a te'teremeti oowerua, te'ta Riosichikamera te'te iyorika mochitoamea. ¹¹ Eeme oowerua tiameo, tiopachi Riosichi simiyame masitioi tijoeo, ihchi mochika kaawe keepupuapua pu'kao, te'ta iyorika Riosichi simiyame aamo keepua. ¹² Neee ooweruo ehpe taawechimio tiameo, ki masitemeriko e'ramenia tiopachio, ti'tijoechoi ki aaata paamiratuame enejeramenia, tijoekamera ahpo paamiratuamechitia tetewijeramenia. ¹³ Wa'a

tiame e'ramenia ooweruchio, Riosio, tijoekamera neteriopa pahchao, Aarani tewaniame, ki oowitiamekamera pahcha, Eewa tewaniáme. ¹⁴Aarania tiameo, ki puukamera wiikuetiamepua Satanasio, Eewakamerapua Satanasie wiikuetiamepua, wa'a iika tatakorikamepua pukeri o'iniachiopua naayachio. ¹⁵Nape pahcha netetiame ooitiame tísia tatakorikamekaipua Riosichio, yooma oowitiame Eewa tewaniame Riosi neteriachisi wa'anao, Riosie cheriwepuamepua tatakoririao, kokosapuamechi newipatekao, Riosi Taanarachi paparasoo, oowitiamechi naawakameo. Puuu oowitiame Riosi Taanarachi paparamea, eee tiiame enepamapua: kaawerumachi ihsifa inatame; ki siintoka ahpo tísia peeniatapua e'rame.

Riosichi paparama pa'pamiratuame, aachin te'teretomeri

3 Aaata Riosichi paparama paamiratuame enenariamea, tísia kaawe wa'a tiiame inataniamea. ²Nape puuua i'kache tísia kaawe teeremerichepua: Kihta ahpo teripuame teerewaeme; ahpo uupiche ahjama ohjoeka yasitomeripua; kaaweruma teetoameche enemeripua tijoe; tísia kaawe inatasa iintoame; ki a'chikoi ihsiamae ki inataniameo; kaawerumache nayewaniame aaataeo; ahpo ta'pechi enapameoipua, kaawe uuka tetewame; masiteniamechyo, kaawe peeneka masitiame enemeripua; ³ki nawajiaame enemeripua; tesive e'reka tetewame enemeripua aaataoi, ki e'raka ihsifa yoorame; sosopatiame ihsiwaeme neméripua, aaatachyo; ki nasiwame enemeripua, naawesarichyo; toomichyo, ki weemuame enemeripua. ⁴Aaata Riosichi paparama paamiratuamea, ahpo ta'pechio, kaaweruma yooretewa masitiame enemeripua ahpo tatanao; ⁵puuu ki peeneka yoorewatiamopua ahpo ta'pechio, ka'chi iika paamiratumeripua, ka'chi iika neesetomerikapa Riosichi paparameo. ⁶Puuu paamiratumeria, ki pukeri weemera Riosichi paparakame enemeri puuua, weemera paparakamea, riaorósi wichichairachi wichitepuamekoi puuua, riaorósia pu'kao, weruma ahpo erakotemakoipua. ⁷Puuua tiameo, kaawe teteiwame enemeripua ki Riosichi paparameeopua, kihta ki kaawe tiiame ahpo nayewapuawichioo. Ki kaawe teeretoame enesoopua ki Riosichi paparameo, riaorósia ti'tijoerio, na'ara chaanetemapua pu'ka paamiratuameo.

Tiopachi neesetoka ti'tijoe ku'kuyameopua, ooweru ku'kuyameopua tiame, aachin teeretopuame

⁸Tiopachi ku'kuyame ti'tijoe ooweruopua tiameo, kihta ahpo teripua tiiame enemeri puuua; piiripi tiiame cheesesaa, ki eenechi sewina cheesesame enemeripua; nawajikaoi ki pu'seriame enemeripua;

toomichioi ki tahpitika siinto e'rame enemeripua. ⁹Puuua yooma pu'ka Riosie Weratiamechi simiyameo, te'ta pichikiame enemeripua, pu'kao taamoo, te'ta nateyamechitia taamo neesetoa. Kihta itapiti a'chitiame apochi noriwi tiiame inatame enemeripua; puuua, itapiti ki ahpo Riosichi tuuka katewiaopua pehjio, ahpo katewakame enemeripua; ahpo inatarichio, itapiti ki kaawe ahpo iiintoriopua aaatachio, ahpo katewakame enemeripua Riosichio. ¹⁰Ke'chu weraniaopua, aatiatatiame enemeripua; ti'tijoeo, kaawe tiiame tetewiniame enemeripua. Yooma ahpo aatiatawachio, kihta ki kaaweruma tiiame machenakame enesoo, oowe e'reka werapuamepua pu'kao. ¹¹Ooweruai tiopachi ku'kuyameai, wa'achitia yooreka tetewipuame enemeripua puuuai; kaawe inataka ihsiamet ihtaoi ahpo yoorao aaatawichioo; ki tisia na'arari naawesarieme enemeripua; yoorakache itipiame ahpo iintomo tuuriao; oowe e'repua tiiame enemeripua apochio. ¹²Puuu ti'tijoe tiopachi ku'kuyameai, ahpoche uupiche ahjama mochitoame enemeripua puuuai; ahpo ta'pechioi, kaaweruma yooretewa masitiame enemeripua ahpo tatanao, ki ahpo tatanaoipua tiamé. ¹³Puuu ku'kuyame wa'a te'teriamea ahpo ta'pechio, puuukamera kaawe neesetoame enemeripua tiopachio. Pu'kao wahjachia, te'ta ka'kaweruma te'teriame tetewapa pu'kao wa'a tiopachio, puuua tisia oowe e'remapua pu'ka wa'a tiopachi ku'kuyameo, puuua wa'a iikao epeche ahjachi erapamapua, Riosie Weratiamechi ahpo paparao, Eesusi tewaniamechio.

Taamo Eesusichi paparawa pichiwari

¹⁴Ku'we wa'a enamo o'rane aamo kahtiachi, nape ke'chu wa'a no'o eenocio, i'ka tuuyewari aamo uhjuremo erapakane pahchao. ¹⁵Ihji aamo no'o uhjuriaa, aachin teeka aamo mochitojerapua wa'a tiopachio, seenekachi no'o tehpe enepamio e'rapa. Eeme Riosichi paparame wa'a tiopachi nanapawiamea, Riosi tioparachi ki pusie teteiwamechi te'teriamepua, pu'ka tiopa ki pusie teteiwame tewekachio, Apoe Riosi wa'a kahtiamepua neesetokao, ahpo te'ta pichiwarie nehpupakao. ¹⁶Ihji Riosi pichiwarira taamo pichikeka mochitoaa, ki nu'uti tisia te'ta kaawe tiiame iintatiamepua, taamo Noono tewekachi kahtiameeopua. Puuu tisia pichiwari taamo pichikeka mochitoaa, ihjipua:

Apoe taamo Noonoo,
apoe tijoetuka tamochi eenakamepua;
puuu Riosi Riosiwariraa tamochio,
te'ta tisia Kaawerumako taamo tuuyamepua Riosio;
Apoe Riosi Tijoetumioio,
ki ookapi Riosi tewekachi ku'iwarie tetewitiamepua,

aapoe chaachapakamepua akana naawario Eesusio
kohjakoio.

Yomatiamē wehjoarichi ahjachi pichiketiamēpua,
Apoe wa'api Riosichi simiyame aachin tiiameko apochio Eesusi
nayewatuka oirioio;
Puuua weeechi oisoopua,
ahpo te'ta Noonoe apecchunatiamepua tewekachio,
ahpo Noono te'ta Riosi kahtiachiopua.

Eesusichi ahpo papara toimeri wahka ihtoriachio

4 Riosi Riosiwaria ma'chiame no'o tetewitiamēpua, i'ka weee
kajuyachi teetowachi ikimeriopua, muuwaeme ti'tijoeri
Riosichi ahpo paparao, toaka mochitomerikopua. Puuu ti'tijoera
oowerua tiame, ohsokamera Satanasi na'arari ti'tijoeturichikamera
uumpamapua, tisiwa wihtuka masitiamerakachi. ²Puuu ahpo
Riosichi paparawa toakamea, wihkuame ma'masitarikamera
na'naritomapua, ma'masitari kiisi suuwe erapamechi wistuki
masitiae, puuu ma'masitaria ahpo inatarichio na'ie tajaka
choochokamekatepua, puuu inatarichio wewekakamekapao. Puuuua,
pichiwaka chaachapameka nayewamepua Riosichi simiyameo,
nape kiisi pahtiaopua ahpo inatarichio. ³Puuu ti'tijoeri wistuki
masitiamea, nenewiwao kiisi kaawe tiiameko chaachapamepua, nape
Riosia ki wa'a chiiamepua. Puuu wa'a chaachapamea tiameo, ihta
kooameoi taamo wa'inamepua ko'kopuawichioo iyoripua tuukao.
Nape teeme Riosi chiia machiyamea, nane'riame teemea kihta
iyoripuamekopua ihta kooamekoio, yooma kooameo Riosi apoe
iintoriopua taamo ki'yakao, yooma kaaweruma kooame, yooma
ihta kooame pukeri naayachi enepatiaio. Pukaepa teemea, ihta
kooame Riosie kiatiamēo, kihta iyorka koayamepua, cheriwema
kiasache Riosio, kaawe ko'kopuamepua. ⁴Riosia yooma ihta ahpo
enepateriao, kaawe tiiameko tetewikamepua. Pukaepa Riosi iintoria
kooame taamo ko'komiawichioo, kaaweruma puuuua, aaataai ki ahpo
wa'inametepua ko'kopuao. Pukaepa Riosi taamo ki'yaria kooameo,
ta'iria ko'kometepua pu'kao, cheriwema ki'yakache Riosio. ⁵Riosi
cheriwema kiasaa teeme, ihta kooame ko'komiaio, Riosi apoe
kaawerutamepua aamo ko'komiao.

Paoro Timoteo kaawe tuuyewa, Riosie Weratiame tehkiwachi kaawe teetowa

⁶ Yooma wa'a tiiame aamo masitesoo wa'a tiopachi Riosichi
paparameo, kaaweruma ihsiamē enemamua Eesusi Riosie
Weratiamewichioo. Muuua tiameo piirechi masiteka ihsiaio, aamo
wa'api penitamamua, aamo Riosie Weratiamechi paparariachitia,

aatae aamo masitetaio Eesusi Riosie Weratiamechi simiyameo.

⁷Nape Riosie Weratiamechi simiyame masitiaio, ka'te na'roemitiapua kihta nateyame ehkoriами nayewaniame pu'serewaeo; ohso kaawe muuua, te'ta aamo Riosichi kaawe teeretoniamache, pewatiame teetopuachepua masitekao. Muuua tiameo, te'ta aamo Riosichi simiyame penipawa i'yasipuapua. ⁸Taamo weerewa wi'rochaniamea, kaawe wichiyanepua weerewawichioo, nape Riosichi epeche kaawe teerepuawichio i'ysiamea, pu'ka aaatawichio epeche nateyamepua, ki ehpechewichio natemerikapa, ahkasi wahka ihtoriachisi natemerikapapua, te'ta Riosi taamo ahjama mochikoiopua. ⁹Yooma ijhia tuuyewari no'o aamo chaaniaa, te'ta pichiwari puuua, i'kao yomatiame ti'tijoeri pichikémetepua, ti'tijoe ooweru tiame wa'áchitia. ¹⁰Pu'kakamera Eesusi pichiwarirakachi simiyame, pichikémichiopua taamo keepuameo, utewaeme tekipanakame teemea, tísia taamo na'ara chaanewa aiwatoriaopua. Wa'a te'teretoame teemea masitekao, taamo tatakoriria newipatewa oowe e'riapa, pu'ka Riosi Ahjamechiopua, puuu Riosi ahjamea yooma newipatiamepua, nape ahpo Taana Eesusichi paparakameo.

¹¹Muuu Timoteoa, yooma i'ka aamo no'o masitenuriaio, yooma wa'a tiiame masitemitiamua aamo masitiao, kaawe pepenipanurekapua pu'kao, ahkaoi aamo oyachiamio. ¹²Aamoo temarikapa a'chi chaaneniao, ka'te a'chi eramitiamua; ohso kaawe muuua, aamo Riosichiche kaawe teetoame enepuapua, pu'ka aamo kaawe teetowao amochi tetewiteka, aamo wahjachi Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiame, aamo ihsiba na'naritoka wa'achi nokisimichiopua, yoomá i'káchitia: kaawe e'reka nayeweniam; kaaweruma ihsiba teereniam; kaawe e'raka yorakeniam; aaatawichioo; te'ta paparawa tetewitewa Riosichio; ti'tijoe ooweruchio, yooreka ahpo tetewitewa, kihta suwepori ahpo nokiwa; ooweruai ti'tijoecho, yooreka ahpo tetewitewa, ihtaoi suwepori ki kaawe nokiwá. ¹³Nape ke'chu ki wa'a no'o simioio pehjio, iiweta simitepuapua iyonakao, Riosi Iyotaperichi chiia, yooma inamuachi wa'a tiopachio, pu'ka chiia masiteka. Pu'kao kaawe tuuyepuapua kiisi nahnepaka teetowaopua Riosi chiíä. ¹⁴Muuu Timoteoa, ka'te natakepamitiamua amochi seekarepaka weraretiao, wa'a tiopachi pa'pamiratuameeo, Riosi Riosiwarie erapateretia aamo werapauawichioo. Muuua paikapieoi Riosi ye'kari aamo kiatiameo, ku'ika yasitopuapua wa'a Ejesio tiopachi mochikameo, ihtaoi ku'iwa yorakekaopua pu'kao, ihtaoi Riosichi simiyame kaawe masitekaopua pu'kao.

¹⁵Kaawe teeremio iintasa inisipuapua aamo tehkiwa, kaaweruma epechetoame tetewipuawichiopua amochio, aamo paamiratuachi yooraopua. ¹⁶Kaawe aamo neesetomitiapua pewatiame yasitoka, wa'a

tiopachi aamo masiteka ihsiachiopua. Wa'a teetosaamua Timoteoa, wa'achitia Riosie aamo tatakoriria cheriweka newipateretiachitia, wa'a tiao ki ookapi aamo keepunariamea tiame, Riosie newipatemapua pu'kao, ahpoo Taana Eesusichi paparasoo.

Paoro tuuyerewa Timoteeo, Riosichi paparamechi simiyameo

5 Neee Paoroa aamo Timoteeo, aamo chaanenania, yooreka aamo tuuyenurenania o'ochetiaméo, kihta te'ya cheeka, kaawe e'reka tuuyepuapua ohso kaawe, aamo noono itapiti nane'remichio tuuyamechitia. ²Ooweru pa'pamiraopua, aamo yeeye yooreka nayewiamechitia, tuuyepuapua pu'kao. Ooweru kuteweopua pehjio, aamo pipinichitia yooreka tuuyepuapua pu'kao, kihta ahjama kochiwa erakoka.

Aaata ooka ti'tijoe kunamukukame ikokena. (5:3)

Riosichi paparame enesaa, Riosichiche paparaka yasitoamepua ahpoo ku'ipuao, senepi taawechi Riosichi paparaka itaka, ihtaoi itapiti ahpoo nakiwiao. ⁶Nape aaata kunamukukame ki Riosichi paparaka yasitoamea, oowera ahpochewichio ta'irewa yooraka yasitoamepua. Puuu kunamukukamea, mukukamekatepuia Riosiwichioo, ahjáka yasitoamekai. ⁷I'ka aamo kaaweruma teerenurewa, masitepuapua tiame wa'a tiopachi mochikameo, kihta ki kaawe ihsio tuupuaichiopua, aaataeoi. ⁸Aaata ka'chi erakoamea ahpoo tetejima tíisia tesiva te'tereka mochikoio, ihtaoi itapiti nakiwekao, ahpoo ta'pechioi epeche te'ta tesiva teewenioio kiisi ku'yamea, kiisi Riosichi teerepuame inataka yasitoamepua; wa'a tiiamea, ohso kiisi kaawe tiiamepua Riosichio, ki aaatachitia ki Riosichi paparamechitiao.

³Aaata ooweru ahpoo kuuna mukipatekameopua, kaawe e'raka ku'ipuapua pu'kao, itapitichi tíisia tesiva teeresoopua pu'kao. ⁴Nape tatanaesoopua ahpoo ku'ime te'teriame, pu'ka tatanarao, kaawe ku'inurepuapua ahpoo yeeyeo. Iinuesoopua susuwarao, kakawarao tiameo, kaawe ku'inurepuapua pu'kaoi ahpoo su'suo ahpoo ka'kaoi. Riosia wa'a te'tereka mochitoniaméo, tíisia kaawe e'reka tetewamepua, neeeai wa'achi e'raka tetewamepua.

⁵Aaata kunamukukamea, te'ta

⁹Puuu ooweru kunamukukamea, ahpo ku'ipua teerepuawichioo tiopachi mochitoameeo, eee tiiame enemetepua: paika weerewa oosa mariki u'matoame paamuame; piiripi wa'api kuunaeka yasitokame, ahpo kuuna ahjaka yasitoipua. ¹⁰Puuua tiameo, ahpo yooraka yasitoriao, ka'karuma yooraka yasitokame, tetewitiame enemeripua; ahpo tatanaopua tiameo, ka'karumache tuuyewa tuuyeka yasitokame; ahpo ta'pechi asikoameoiopua, kaawe uuka asipukame; aaata Riosichi paparameo, ki weruma ahpo uuka yorakekame enemeripua; aaata itapiti aiwaka mochitoameo, ku'ikache yasitokame enemeripua; ihta itapitioi, kaaweruma ihsika yasitokame.

¹¹Puuu ooweruo ki ahsepame paamuameopua paika weerewa oosa mariki paaumpario, ki iyopupuapua pu'kao ku'iwa kiapuawichoo, seenekachioi neewinaremerikopua pehjio.

¹²Neewisaapua, ka'chi iika tekipanamaoipua tiopachio, ahpo yooraka yasitomia chaachapatiaimeopua. ¹³Puuua tiameo ku'iwa kiatiaopua, nanasiname enepamaoipua, oowera wa'ami ahka ohjonaremapua ta'pechiamikoio, ki ka'karuma i'topakaopua naawesari, itapiti naawesaniachiopua peyachi papakika, itapiti kichiweme tiiame chanika, pu'ka wa'a tiiameche nokaka mochitomapua, kihta yooraka wekateka. ¹⁴Pukaepania pu'kao, nenewijeraninia ohso kaawe, tatanatasaopua mooena yasimichiopua, ahpo tatanakamera inateka. Pu'ka wa'a teeka yasitosoopua pu'kao, Na'arari Noonora, ka'chi iika aaata na'aretemapua pu'kao. ¹⁵Nape ookapi ooweru kunamukukame ki te'ta paamuame ki nenewikameopua, seewiamenia pu'kao, se'wikamekopua Riosi kaaweruma pooerachio, Satanasikamera ahpo eratiakamera nokisikamepua, ahkaoi ta'pechiami ta'ratoka, kiisi kaawe te'tereniame nokisíka.

¹⁶Aaata Riosichi paparame kunamukukame tetejimaeme enesaa, pu'ka tetejimarao, ku'inurepuapua pu'kao, kihta pehtiamer teeremichiopua tiopachi mochikamewichioo, pu'ka kunamukukame ku'ipua. Pu'ka ahpo tejima kunamukukame ku'ika yasitosoopua, yooma tiopachi ku'iwa, ahsepamapua waikao, tiopachi kunamukukame mochikame ku'iwa, te'ta tesiwa te'tiamerawichioo.

¹⁷Ehpeo neeee aamo Timoteoo, tiopachi pa'pamiratuame ajawaniame aamo nayewemane. Yooma tiopachi pa'pamiratuame kaawe yorameopua ahpo tekipanao, epeche kaawe e'reka teteipuamepua pu'kao, Riosi tuuyewa masitiame enesoo osopena, tuumika ki'yaka itapiti kianiamenae ku'iwa. ¹⁸Wa'a tiiame aamo chaaniamenia, Riosia Ehkoriami Iyoterichio, eee cheeka iyoteteriamekopua: "Ka'te yakajipuremitiamua oisio, aamo tiirkioa tekejokiteka oitioipua." Sewinachi Iyoterichioiopua tiameo, eee chiiamepua: "Tekipanamea nateténiamepua."

¹⁹ Aaata tiopachi paamiratuame aamo weerariao, aaata ki kaawe ihsiameko tuusoopua pu'kao, nape ki u'pakame enesoo aaata tetewikame ookao paikaoiopua, ka'te pichikemitiamua pu'kao, apoe piineri chiaa, kihta nateyamekopua. ²⁰ Aaata tiopachi paamiratuame ki kaawe iintokame tewitiameopua, ooka paikaoi tetewikame enesoopua pichiwatame, yooma tetewachi weeraka tisia teripuapua pu'kao, wa'a yoratioopua pu'kao, yooma tetewikameo seewepakaopua, ki wa'achi nokinaremichiopua. ²¹ I'ka no'o aamo pa'pamiratuame ajawanureriao, neeea Riosi tetewachio, Riosie Weratiame tetewachio, Riosi tewekachi ku'iwari tetewachio, tisia kaawe aamo neesetojeraninia pu'kao, napati aamo tetewikapua aaataoi, ki aaata epeche teereweka. ²² Ka'te aaata ajawamitiapua, ki ne'nesaopua pahchao, ihtana tiiameopua pu'kao, ki aaata aamo ki kaawe iintorio tuumichiopua, ki kaaweruma machenasoopua aamo weerariao.

²³ Ihji no'o chiaa, aaata ti'tijoeri chaachapamechitia tiiamepua: "Ka'te neeroiche nerojimitiamua, aamo eepi topachi kokoresaa, wiino ijipuapua ku'ita." Pukaepa muuuu, ke'chu aaata weeraiomua wa'a tiopachio, kaawe ne'nesa ihtana kaawe ihsiameko tijoe, werapuapua.

²⁴ Aaata ki ka'karuma nokiwa, ma'chiame tetewiniamepua ke'chu ahjachi i'yaiopua itapiti ki kaawe iintoriao, nape iintuamepua tiameo, itapiti ki kaawe iintotiaameo ki ikanati ma'chiame tetewiniameo, ahkasi te'ta i'yawesaape ahjachio. Pukaepa te'ta kaawe tiia ahjachi i'yewesa werapuapua, aaata tiopachi paamiratumerio, seenekachi neipa ki kaawe ihsiamera enemaoipua weratiameo. ²⁵ Seenekachioiopua aaata kaawe ihsiwaa, ki ikanati tetewiniamepua, puuyeniame nakiyamepua aaata ku've nane'repua kaawe ihsiamekoo, pu'kao kaaweruma tiiao.

6 Ehpeo aaata ahpo teekorachi te'tereniamer nayewamane. Aaata teekoemea Riosichi paparame enesaa, yooreka tetewame enepuapua ahpo teekoo, kihta ki iyoriwa masitio tuupuaichiopua Riosio ahpo paparawiao, aaataeo wahjachi ti'tijoerieopua, ki na'arepuawichiopua tiaméo, taamoo aamo teekoeka mochikameo, Riosichi paparaniamer aamo masitiao.

² Aaata Riosichi paparame teekoemea, wa'apitia teekochitia yooreka tetewimetepua pu'kao, Riosichi paparamekoipua pu'kao ahpochitia. Riosichi paparamekopua ahpo teekoo, epeche te'ta yooreka tetewimeripua pu'kao, pu'kao Riosichio, ahpo pa'chichitia tiiamekoopua pu'kao. Pu'kawichioo epeche kaawe yorakeka yorametepua pu'ka tekipanakiao, na'pa Riosichi te'teriamekapaopua. Yooma i'ka no'o aamo masitenuriao, utewaeme wa'a tiiame masitepuapua, yooma wa'ami ahkaoi aamo asiyachio.

Te'ta pichiwari paarasari

³Aaata seenu te'terewa masitiamea, i'ka Eesusi Riosie Weratiamechi simiyame ka'karumara tuuyewario, pu'ka tuuyewarichi taamo paparaka mochitoao, ⁴ahpokamera tísia weruma uukao, ahpokamera tísia machiyame maaekoamepua. Puuua ahpo Riosichi simiyame seesenu te'terepruame masitiamechio, tísia ahpo weruma erakoniame tiiamechipua wa'ao, tísia ahpo machiyamera erakoniamechi, tísia nekakoniame mehtáchaniachi, tísia nasiwaniame mehtachaniachi, tísia aaata na'arewachi, tísia nekamucheniaci aaata, tísia aaata ikotukewachi. ⁵Senepi taawechi wa'apitia nekakoka ma'chirepaniachipua wa'ao, ki ijinatarichi wewekaniachikapapua wa'ao, kiisi machiniamekapa wa'ao, Riosichi eename pichiwario. Puuua, kihta machiyamepua, te'ta Riosi pichiwariraopua, te'ta Riosi iintoriaopua ahpo Taanaeo. Puuua oowera seenu Riosichi simiyame masiteka, tomiwaremio erakoamepua. Nape muuu Timoteoa, ka'te pu'ka te'teria ahjama, teeremitiamua. ⁶Teemea Riosichi te'ta paparamea, paarasatiamepua paarasatiao, nape taamo Riosichi paarasatiaa ki toomipua. Ihji paarasaria, te'ta Riosie te'ta taamo ta'iria mochitowa puuua, Apoe te'ta taamo Riosi kiasiaeо, ihtaoi taamo nakiwiao. ⁷I'wa weeechi naawaio, kihta iinueka naawakame teemea; wa'achitia mukisaoi, kihta i'tomeripua. ⁸Wa'a teeremerri enesoo mukiniamechio, kihta te'ta weemumete teemea i'ka wehjoarichi iintuameo, kooameche wisasoriche iinuekaio, kaawe erakomete teemea. ⁹Yooma u'matoka ohso e'rameopua paarasarichio, pu'ka ki kaaweruma tísia weemuwa paarasari ihsumarachi, wichiyanepua. Puu ki ka'karuma weemuniamea, taamo ki ka'karuma nokiwa ihsitiamepua, kiisi ijinata nokiwame, na'ara nokiwame aaata tiame. Yooma ihji ki ka'karuma nokiwamea, kominarichi simiwamepua, ahkasi yooma si'riwachi ki ka'karumachi wichiwachi, ahpoo pihtuka kajuyachisi. ¹⁰Siintoka weemuniame toomichio, yooma ihta ki ka'karuma naawarapua. Muuwaeme siintoka u'matoka toomichi weemupakamea, poanatukamepua Riosichio, Riosichi ahpo paparao; wa'a iikapa puuua, tísia yuuwesi mochitoamepua, epeche tísia tomiwaereka mochinarewae aiwaka.

Aachin teeka ahpo inateniame Riosichi paparaniamewichioo

¹¹Nape muuu Timoteo Riosiwichio tekipanamekapao, yooma wa'a tiiame weemuwachio, ikicha enepapuapua, kaawe aamo neesetoka, ki wa'a tiamechi aamo wichiyanichio. Ohso kaawe muuua, kaawerumache ihsiame enepuapua, pewatiame yasitoame Riosichio, aamo Riosichi paparawa yasitoao, aamo tesiba tiiame uuyame iikachio, kihta nahsinepaka tetewame aamo Riosichi

poponíwao, pipiniwa tiaméo. ¹² Utewaeme teetopuapua aamo Riosichi paparaniame nehpuwarichio; pewatiame chapika yasitomitiamua, aamo ki wahjame ahjari Riosie aamo kiaretiao, Riosie aamo umichio paajutetiao. Muuua pu'ka ki wahjame ahjari aamo Riosie kiaretiao, ki ookapi tuuyekame muuua, Eesusi Riosi Taanarachi paparakapa kiatameko tuuka. ¹³ I'ka no'o aamo tísia neesetotiao, kiisi toaka aamo teetojeraninia pu'kao, kaawe teetokache kihta se'wikao, Riosi yooma ihta ahjari ki'yamera tetewachio, Eesusi Riosie Weratiame tetewachiopua tiameo, puuua Poonsio Piiratochio, ahpo ma'chitakame aatanakoo, Piiratoe ahpo iinatukenioio. ¹⁴ Neeea i'ka no'o aamo neesetotiao, tísia aamo neesetojeraninia, ahkasi Eesusi Riosie Weratiame taamo Paamira eenachisi, kihta aamo ki kaawe chaachapapuaichiopua, aaataeo. ¹⁵ Ihji Eesusi enameria, Riosi te'ta yomari aampa tiiamera e'riariapua, ihta taawechi yachatiamechyo, tekitepuame; ihji Eesusi Riosie tekimichio eratiamea, te'ta weeweruma ya'yawichio, te'ta yomatiamo aampa werumara tiiamepua, te'ta pa'pamiratuameopua, te'ta aampa Paamiratuameopua tiameo. ¹⁶ Puuu Eesusi Noonora, apoe eenechi tekitemeria Eesusio ka'chitia taawechi mukuyamepua; puuua te'ta ki teesa taajenachi kahtiamerapua; aaataai pu'kao, kiisi ahseme tiiachi kahtiachio; pu'kao aaataeo ki teteiwamepua ahpo pusieo, ka'chi iika tetewime tiiameopua pu'kao.

¡Pu'kakamera te'ta weruma iyoriwa kiapuamepua taamoeo, te'ta weruma utewari iinuewa e'rewa tiame! Wa'a tiiame e'rejeremitiapua naajúu.

¹⁷Pu'ka ti'tijoe ooweru tiamo tísia paarasateka mochitoameo, chaanepuapua pu'kao, pu'ka ahpo iinueka mochikao, Riosi wa'a tiamo teewewiopa, wa'a te'terio tuuyepuapua pu'kao, pukaeo wa'a tiaae ta'iria mochitomichiopua, nape kihta weruma ahpo erakoka, tísia paarasatiapao. Pu'kao chaanepuapua tiameo, pu'ka weechi iintuame ahpo paarasatiao, kihtawichio kaaweko tuuyepuapua, Riosichi kaawe te'terepuao, pu'ka paarasario kihta tehpe e'rakekopapua. Wa'a tiiachipao, ohso kaawe Riosichikamera paparaka mochitonurepuapua pu'kao, apoe te'ta Riosi ahjamerakamerachi, pukachikamera te'ta oowe erakoka, taamoo chuurame wi'suame taamo nakiwia ki'yamechi. ¹⁸Pu'ka paarasatiameo chaanepuapua tiameo, pu'ka paarasario, ahpo iinuekaeopua paarasatiao, ikkokewa erakoka mochitojerepuapua pu'kao, tísia tesiba te'tereka tooremuachiopua. Wa'a nokaka mochitosoopua ikkokekao, te'ta pichiwari paarasari iinuemio tuuyepuapua pu'kao, Riosi ahjama mochiwachiopua, Riosi ye'karichi. ¹⁹Puuu wa'a te'tereka mochitosaapua ahpo paarasari tooremuame ikkokeka mochitokamea, te'pa tewekachikamera

paarasari muuwepatiame enemapua waikao, te'ta Riosi ahjama ahpo mochimiachiopua tewekachio, ahkasi ki wahjamesio.

Paoro kajuyachi Timoteo neesetotewa

²⁰Muuu Timoteoa no'o aamo uhjurariao, yoorakache itipipuapua wa'a ti'tiopachiamio. Ka'te e'waka keepumitia ki ijinatame nayewao. Puuu ti'tijoea tamochio, ki ookapi itapiti, tísia Riosichi simiyame peenewari machiwari teewaka masitiamepua, nape oowera wa'a chaachapaka nayewamepua, kihta machiyai Riosichi simiyameo. ²¹Ookapi Riosichi paparame ti'tijoea ooweru tiamea, pu'ka ti'tijoe wihkuari masitiakamera na'naritoamepua wa'asi, ikicha simiyamera ki Riosichi paparaniamera, ipaka tetewamepua Eesusichi ahpo paparao, Riosie Weratiameo. Yooma aamo kahtiachi mochikamewichioo, Riosichi itayamenia pu'kao, ahpo te'ta kaawerumari kiasimichioo.

I'wasi ij{jia, kaawe erakoka ehpeo. Wa'a ikisaa tísia kaawe enemapua.